

ԲԱՆԱԶԵՎ

**ՇՈՒՇԻ ԸՄՑ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹՅԱՆ 100-ՐԴ
ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ ՆՎԻՐՎԱԾ «ԱԴՐԲԵԶԱՆԻ ՅԵՂԱՍՊԱՆԱԿԱՆ
ՎԱՐՔԸ. ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԱՐԴԻԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
(ԻՐԱՎԱՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆԻՑ ՄԻՆՉԵՎ
ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՏԱՐԱՆ)» ԹԵՄԱՅՈՎ ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ
ԱՌՅԱՆՑ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎԻ (ՇՈՒՇԻ, 2020 Թ. ՀՈՒԼԻՍԻ 15-16)**

Ադրբեջանի պետական ահաբեկչության ու էթնիկական զտումների քաղաքականությունը Հայկական լեռնաշխարհի հյուսիսարևելյան շրջաններում առայսօր միջազգայնորեն չի դատապարտվել, իսկ արյան ու ավերածությունների միջոցով ստեղծված այդ պետությունը պատասխանատվության չի ենթարկվել: Անպատժելիության զգացումը Ադրբեջանի ղեկավարության ոճրագործ ձեռքերին ազատություն է տվել՝ նորից նախճիրներ նյութելու բնիկ ժողովուրդների դեմ, բարբարոսաբար ոչնչացնելու նրանց ստեղծած քաղաքակրթային արժեքները:

Այսպես կոչված՝ Ադրբեջանի դեմոկրատական հանրապետության կարճատև գոյությունն անհամեմատելիորեն հարուստ է պատերազմների սանձազերծումով, բռնություններով, ավազակային հարձակումներով ու կողոպուտներով, էթնիկական զտումներով և բնիկներին պատկանող պատմաճարտարապետական կոթողների զանգվածային ոչնչացումով: Թուրքական սվինների օգնությամբ ստեղծված այդ խամաճիկային պետությունն ինքնահռչակման օրից՝ 1918 թ. մայիսի 27-ից ի վեր Հայկական լեռնաշխարհի հյուսիսարևելյան շրջաններում իրականացնում է պետական ահաբեկչության քաղաքականություն՝ դառնալով ցեղասպանության թուրքական քաղաքականության կույր գործիքը: Այդ քաղաքականության սահմուկեցուցիչ դրսևորումները Այսրկովկասի ողջ տարածաշրջանի պատմության մոայլ էջերն են կազմում: Դրանցից հատկանշելի են Բաքվի 1918 թ. և Շուշիի 1920 թ. եղեռնագործությունները: Իր պատմական հայրենիքից հայ ազգաբնակչության բռնի տեղահանության քաղաքականության ավելի քան 70-ամյա անպատիժ գործադրումն այսօր հայրենագրկել է Ադրբեջանում հնուց ի վեր ապրող կես միլիոնից ավելի հայերի, մարդկային ու մշակութային վիթխարի և անդառնալի կորուստների պատճառ դարձել: Բայց այդ ամենին քաղաքական գնահատական

չտալը, չդատապարտելը և հանցագործ Ադրբեջանին պատասխանատվության չենթարկելը հանգեցրել են նրան, որ այդ պետությունն այսօր դարձել է տարածաշրջանի ամենաազդեցիկ, սպառազինությունների մրցավազքով և նոր պատերազմ սանձազերծելու մոլուցքով տառապող մի անկանխատեսելի ու վտանգավոր կազմավորում, պատերազմի մշտական օջախ, որը սպառնում է այսրկովկասյան տարածաշրջանի անվտանգությանը, միջազգային կառույցների տնտեսական, քաղաքական և տարածաշրջանային այլ ծրագրերի իրականացմանը: Այդ սպառնալիքը հատկապես ակնհայտ է հայկական կողմի համար, քանզի տասնամյակների փորձը վերջինիս օգնում է ավելի լավ ճանաչել եկվոր հարևանների խարդախությունները, կանխատեսել նրանցից եկող վտանգը: Միաժամանակ, դա Արցախի հայ ազգաբնակչությանն իրավունք է տալիս դիմելու զինված ինքնապաշտպանության, ինչպես արդեն դա արել է XX դարի 90-ականների սկզբներին և 2016 թ. ապրիլին Ադրբեջանի նախահարձակմանը դիմագրավելու ժամանակ կամ էլ կանխարգելիչ հակահարված հասցնելու սահմանագծում հակառակորդի դիպուկահարների ու դիվերսիոն-հետախուզական խմբերի չդադարող սադրանքների ու ոտնձգությունների զսպման նպատակով: Իսկ համաշխարհային ուժային կենտրոնները, կաշկանդված իրենց հակասական շահերից և կուրացած ադրբեջանական քարոզչամեքենայի կեղծիքների խաբուսիկ ցուլքից, դեռևս հապաղում են բռնել պանթորքական գառանցանքներով տառապող ոճրագործի ձեռքը, դատապարտել պատերազմի սպառնալիքներով ու հրադադարի ռեժիմը խախտելով, զանազան սադրանքներով իրավիճակը ապակայունացնելու և խաղաղարար գործընթացը տապալելու Ադրբեջանի քաղաքականությունը: Առաջընթացի հասնելու համար հայկական կողմի անելիքները ևս շատ են, մանավանդ որ ճշմարտությունը տեղ հասցնելու համար պահանջվում է երկարատև ու անդադար պայքար: Այս տեսակետից կարելի է հատկանշել նաև հասարակության ակտիվության գործոնը:

Ցեղասպանություն վերապրած մեր հայրենակիցների սերունդների նպատակը ոչ միայն Ադրբեջանի պետական ահաբեկչության ու էթնիկական զտումների քաղաքականության դատապարտումն է, այլև միջազգային հանրությունից, նախ և առաջ Ադրբեջան-ԼՂՀ հակամարտության կարգավորման գործընթացում ներգրավված պետություններից նույնն ակնկալելն ու պահանջելն է:

Այսպես կոչված՝ Ադրբեջանի դեմոկրատական հանրապետության կողմից ծրագրված ու կազմակերպված՝ Բաքու և Շուշի քաղաքների հայ բնակչության ջարդերը և Արցախի երբեմնի ծաղկուն մայրաքաղաքի հրկիզումը էթնիկական գտման ադրբեջանական քաղաքականության հերթական դրսևորումներն էին, ոչ միայն արմենոցիդի թուրքական քաղաքականության շարունակությունը, այլ նաև ոտնձգություն ամբողջ մարդկության ու ժողովրդավարության դեմ: Երկու օր շարունակված միջազգային առցանց գիտաժողովի մասնակիցները դատապարտում են Ադրբեջանի ոճրագործությունները և վստահություն են հայտնում, որ միջազգային հանրության կողմից այդ երկրի պետական ահաբեկչության ու

էթնիկական զտումների շարունակվող քաղաքականության դատապարտումը կամ դրան համարժեք քաղաքական, իրավական գնահատական տալը կարող է դառնալ նման հակամարդկային դրսևորումների կանխարգելման ամենաարդյունավետ միջոցը:

Ներկայիս Ադրբեջանը, լինելով այսպես կոչված Ադրբեջանի դեմոկրատական հանրապետության իրավահաջորդը և օգտվելով անպատժելիությունից, որդեգրել է իր նախորդի ոճրագործ քաղաքականությունը: Դրա վկայությունն են հանդիսանում Ադրբեջանի հայ ազգաբնակչության 1987-1991 թվականների ջարդերը և բռնատեղահանությունները, ագրեսիայի նախաձեռնումը Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության դեմ, իսկ ներկայում, սահմաններ փակելով, հրադադարի ռեժիմը պարբերաբար խախտելով, խաղաղարար գործընթացին խոչընդոտելով, պատերազմի ու սպառազինությունների մրցավազքի մշտական հրահրումը:

Թուրքիայի ու Ադրբեջանի ցեղասպանական քաղաքականությունը վերապրածների սերունդները դատապարտում և անընդունելի են համարում քաղաքական հիմնախնդիրները բիրտ ուժի միջոցով լուծելու՝ այդ երկու կազմավորումների քաղաքական գիծը: Թեև մեր ժողովուրդը միշտ էլ կարծել է, թե միայն քաղաքակիրթ ճանապարհով կարելի է լուծել պետությունների միջև վիճահարույց հիմնախնդիրները, սակայն պատմությունը սովորեցնում է, որ ծառացած խնդիրները պետք է լուծել՝ ապավինելով սեփական ուժերին, մեր ազգի բազկի ու մտքի հավաքական զորությամբ: Ուստի Շուշիի հայերի հանդեպ եղեռնագործության 100-րդ և Արևմտյան Հայաստանի ու Թուրքիայի տարածքում հայ ազգաբնակչության ցեղասպանության 105-րդ տարելիցներին հայ ժողովուրդը միջազգային հանրությունից ընդամենն ակնկալում է դատապարտել Ադրբեջանի՝ տասնամյակներ շարունակվող հակահայկական գործողությունները ու բոլոր հնարավոր միջոցներով ու ազդեցության լծակներով այդ երկրի ավտորիտար իշխանություններին հետ պահել Այսրկովկասի անվտանգությանը մշտապես սպառնալու անմիտ մարտավարությունից: Կամ զոնե համակողմանիորեն աջակցել Ադրբեջանի ագրեսիվությունը զսպելու կարևոր առաքելությունն արդեն գրեթե երեք տասնամյակ իրականացնող Լեռնային Ղարաբաղի (Արցախի) Հանրապետությանը և նրա փառապանծ պաշտպանության բանակին:

Անթույլատրելի է այք փակել նաև ամենաբարձր մակարդակով Նախիջևանում իրականացվող հայկական մշակութային արժեքների յուրացման և ոչնչացման վրա: Երբ ծայրահեղական ահաբեկիչները Մերձավոր Արևելքում գազանաբար ոչնչացնում են մշակութային համամարդկային արժեքները, իսկ պատմական Կոստանդնուպոլսում մզկիթի է վերածվում Սուրբ Սոֆիայի տաճարը, առավել քան զգացվում է Նախիջևանում ադրբեջանցիների կողմից հայկական բացառիկ խաչքարերի ջարդուփշուր անելու նախադեպը և վանդալիզմի այլ գործողությունները դատապարտելու, ինչպես նաև Ադրբեջանին պատասխանատվության ենթարկելու անհրաժեշտությունը:

Նախիջևանյան թեման շարունակությունն է Ադրբեջանի պետական ահաբեկ-

չության ու էթնիկական զտումների քաղաքականության մերկացման և Արցախի հետ սերտորեն առնչվում է ինչպես Ադրբեջանի հետ հակամարտության համատեքստում, այնպես էլ այն առումով, որ հենց Նախիջևանի ողբերգական ճակատագիրը մղեց Արցախի հայ ազգաբնակչությանը պարզելու պայքարի դրոշմ՝ Ադրբեջանի ոճրագործ քաղաքականությունից ինքնապաշտպանվելու նպատակով: 1920 թ. մարտյան ողբերգությանը զոհ գնացին նաև ժամանակին Ագուլխից Շուշի տեղափոխված մեր հայրենակիցները, ուստի Արցախի ոստանի ու Նախիջևանի կապը ոչ միայն պատմականորեն է, այլ նաև Ադրբեջանի նույն ոճրագործ քաղաքականությանը ենթարկվելու դժբախտությունն ունենալու տեսանկյունից:

Շուշիի մարտյան ողբերգության 100-րդ տարելիցին նվիրված միջազգային առցանց գիտաժողովում ներկայացված զեկուցումները նպատակ ունեն ևս մեկ անգամ բարձրաձայնելու Արցախի երբեմնի ոստանում Ադրբեջանի կազմակերպած՝ հայերի կոտորածների մասին, միջազգային հանրության ուշադրությունը սևեռելու հիմնահարցի վրա և իրավասու մարմիններին ներկայացնելու սահմանված ընթացակարգով համապատասխան միջազգային ատյաններ դիմելու և Ադրբեջանին իրավական ու քաղաքական պատասխանատվության ենթարկելու անհրաժեշտությունը:

Շուշիում Ադրբեջանի կողմից կազմակերպված ոճրագործությունները հայ ազգաբնակչության նկատմամբ ցեղասպանության տասնամյակներ շարունակվող քաղաքականության հերթական դրսևորումն էին և բացահայտում են Ադրբեջանի ահաբեկչական, ագրեսիվ ու անմարդկային բնույթը:

Մեր օրերում, երբ տեղաբնիկների ցեղասպանության միջոցով ձևավորված Ադրբեջանի ղեկավարները բարձր ամբիոններից ճամարտակում են ժողովրդավարական արժեքների մասին, պետականորեն իրենց իսկ կազմակերպած ու իրագործած ոճրագործությունների, այդ թվում նաև ս. թ. հուլիսի 12-ին Տավուշի շրջանում ինքնիշխան Հայաստանի Հանրապետության տարածքային ամբողջականությունը խախտելու նպատակով սադրիչ նախահարձակման համար ցինիկորեն մեղադրում դրանց զոհ գնացած անմեղ հայերին, ավելի քան հրատապ է, մանավանդ ներկայում լայն թափ ստացած տեղեկատվական պատերազմի պայմաններում, անցյալի ողբերգական իրադարձությունների վերաիմաստավորումը, դրանց համարժեք գնահատական տալը և դրանով իսկ Ադրբեջանին դիմակազերծ անելը:

РЕЗОЛЮЦИЯ

**МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО–ПРАКТИЧЕСКОЙ ОНЛАЙН
КОНФЕРЕНЦИИ, ПОСВЯЩЁННОЙ 100–ЛЕТИЮ ГЕНОЦИДА
АРМЯНСКОГО НАСЕЛЕНИЯ ШУШИ ПО ТЕМЕ:
“ГЕНОЦИДАЛЬНОЕ ПОВЕДЕНИЕ АЗЕРБАЙДЖАНА: ИСТОРИЯ
И СОВРЕМЕННОСТЬ (ОТ ПОЛИТИКО–ПРАВОВОЙ ОЦЕНКИ К
МЕЖДУНАРОДНОМУ СУДУ)”
(15–16 ИЮЛЯ 2020 Г., Г. ШУШИ, РЕСПУБЛИКА АРЦАХ)**

Политика Азербайджана по государственному терроризму и этнической чистке в северо-восточных районах Армянского нагорья еще не была осуждена на международном уровне, а государство, созданное в результате кровопролития и разрушения, не было привлечено к ответственности. Ощущение безнаказанности дало преступным рукам азербайджанского руководства свободу вновь совершать зверства против коренных народов, варварски разрушать созданные ими цивилизационные ценности. Недолгое существование так называемой Азербайджанской Демократической Республики несравнимо богато развязанными ею войнами, насилием, бандитскими нападениями и грабежами, этническими чистками и массовым разрушением принадлежащих коренным народам исторических и архитектурных памятников. Это марионеточное государство, созданное с помощью турецких кинжалов, со дня самопровозглашения 27 мая 1918 года и поныне проводит политику государственного терроризма в северо-восточных районах Армянского нагорья, став слепым инструментом турецкой геноцидальной политики. Ужасающие проявления этой политики стали трагическими страницами истории всего региона Южного Кавказа. Среди них выделяются преступления геноцида в Баку в 1918 г. и в Шуши в 1920 г. Сегодня более чем 70-летняя безнаказанная политика насильственного изгнания армянского населения с его исторической родины лишила родины более полумиллиона армян, долгое время проживавших в Азербайджане, что привело к огромным необратимым человеческим и культурным потерям.

Но неспособность международного сообщества дать политическую оценку всему этому, не осудить это, не привлечь к ответственности преступный Азер-

байджан привела к тому, что сегодня эта страна превратилась в регионе в самое агрессивное, непредсказуемое и опасно одержимое образование в гонке вооружений и развязывании новой войны, превратилось в постоянный источник войны, угрожающий безопасности региону Южного Кавказа в реализации экономических, политических и других региональных программ международных организаций. Эта угроза особенно очевидна для армянской стороны, поскольку многолетний опыт помогает ей лучше распознавать мошенничества пришлых соседей и прогнозировать исходящую от них опасность.

В то же время отмеченное дает армянскому населению Арцаха право прибегнуть к вооруженной самообороне, как это уже делалось в начале 1990-х годов и в апреле 2016 года, для пресечения непрекращающихся провокаций, включая снайперов и диверсионно-разведывательных групп Азербайджана, а также для превентивного отпора азербайджанскому наступлению. А мировые центры силы, скованные своими противоречивыми интересами, ослепленные обманчивым потоком фальсификаций азербайджанской пропагандистской машины, по-прежнему не хотят остановить зарвавшегося преступника, страдающего пантюркистскими иллюзиями, не хотят осудить политику Азербайджана по дестабилизации ситуации с помощью различных провокаций, угроз войны, политику нарушений режима прекращения огня и сворачивания мирного процесса.

Армянской стороне предстоит еще немало сделать для достижения прогресса, поскольку для осуществления справедливости требуется долгая и упорная борьба. С этой точки зрения, существенное значение имеет также и фактор общественной активности. Задача поколений наших соотечественников, переживших Геноцид, - не только осуждение государственного терроризма и политики этнической чистки Азербайджана, но и требование того же от международного сообщества и, в первую очередь, от государств, участвующих в урегулировании конфликта Азербайджана и НКР. Массовая резня армянского населения в городах Баку и Шуши и сожжение некогда процветающей столицы Арцаха, спланированные и осуществленные так называемой Азербайджанской Демократической Республикой, были еще одним проявлением политики этнической чистки Азербайджана, это было не только продолжением турецкой политики арменоцида, но и посягательством на все человечество и демократию.

Участники двухдневной международной онлайн-конференции осуждают зверства Азербайджана и выражают уверенность в том, что со стороны международного сообщества будет дана адекватная политико-правовая оценка с осуждением продолжающейся политики Азербайджана государственного терроризма и этнических чисток, что является наиболее эффективным способом предотвращения продолжения преступлений против человечности.

Сегодня Азербайджан, будучи правопреемником так называемой Азербайджанской Демократической Республики, пользуясь безнаказанностью, продолжает

преступную политику своего предшественника. Свидетельством этого являются массовые убийства армянского населения в Азербайджане в 1987-91 годах, депортации, начало вооруженной агрессии против Нагорно-Карабахской Республики, а в настоящее время - закрытие границ, регулярное нарушение режима прекращения огня, создание препятствий мирному процессу и разжигание войны и гонки вооружений.

Поколения армян, пережившие политику и преступления геноцида со стороны Турции и Азербайджана, осуждают и считают неприемлемым политическую линию этих двух образований на решение политических проблем с помощью грубой силы. Наш народ всегда считал, что только цивилизованным путем могут быть решены спорные проблемы между государствами, но история учит, что острые проблемы необходимо решать, полагаясь на свою собственную силу, коллективную силу воли и разума всей нации. Поэтому в 100-ую годовщину Геноцида армян в Шуши и в 105-ую годовщину апогея Геноцида армян на территории Западной Армении и Турции армянский народ ожидает, что международное сообщество осудит многолетние антиармянские преступления Азербайджана и использует все возможные средства и рычаги для сдерживания авторитарных властей этой страны от бессмысленной тактики постоянных угроз безопасности в регионе Южного Кавказа.

Мы призываем также всесторонне поддержать Нагорно-Карабахскую Республику (Арцах) и ее славную Армию обороны, которая почти три десятилетия выполняет свою миссию по сдерживанию агрессии Азербайджана. Недопустимо закрывать глаза на массовое присвоение и уничтожение армянского культурного наследия в Нахичевани. Когда радикальные террористы на Ближнем Востоке варварски уничтожают общечеловеческие культурные ценности и когда Собор Святой Софии превращается в мечеть в историческом Константинополе, особенно остро воспринимается прецедент уничтожения азербайджанцами уникальных армянских хачкаров в Нахичевани, поэтому требуется суровое осуждение этих и других актов вандализма, а также привлечение Азербайджана к ответственности.

Преступления в Нахичевани являются продолжением азербайджанской политики государственного терроризма и этнической чистки и вместе с преступлениями против Арцаха показывают, как в контексте конфликта, так и вне него, что общая трагическая судьба Нахичевани (в лице его деарменизации) подняла знамя борьбы за права армянского населения Арцаха и за защиту от преступной политики Азербайджана. В мартовской резне 1920 г. жертвами стали также и те наши соотечественники, кто некогда переехал из Агулиса в Шуши, поэтому связь между Арцахом и Нахичеваном не только историческая, но и с точки зрения несчастной судьбы быть подвергнутыми той же преступной политике Азербайджана.

Доклады, представленные на международной онлайн-конференции, посвященной 100-летию мартовской трагедии в Шуши, направлены на то, чтобы в

очередной раз поднять вопрос о массовой резне армян, организованной Азербайджаном в древней Арцахской области, привлечь внимание международного сообщества к этому вопросу, чтобы представить в установленном порядке заявления в компетентные органы соответствующих международных инстанций для привлечения Азербайджана к правовой и политической ответственности.

Зверства, организованные Азербайджаном против мирного армянского населения в Шуши в 1920 г., стали еще одним проявлением многолетней политики геноцида против армянского народа, они ещё один раз доказали террористическую, агрессивную и бесчеловечную сущность и образ Азербайджана. В наши дни лидеры Азербайджана, взявшие власть в результате Геноцида коренных народов, лицемерно вещают с высоких трибун о своей приверженности демократическим ценностям, цинично обвиняют ни в чем не повинных армян, против которых эти власти сами совершают преступления, в т.ч. и недавние вооруженные провокации с нарушением территориальной целостности суверенной Республики Армения в Тавушской области 12 июля. В связи с этим более чем актуально, особенно в контексте нынешней широкомасштабной информационной войны, переосмыслить трагические события прошлого, дать им адекватную оценку и тем самым сорвать маски с Азербайджана.

*Источник на армянском –
<https://armenpress.am/arm/news/1022179.html>*

ANNOUNCEMENT

INTERNATIONAL ONLINE CONFERENCE DEDICATED TO THE 100TH ANNIVERSARY OF THE ARMENIAN GENOCIDE IN SHUSHI ON THE TOPIC OF “THE GENOCIDAL BEHAVIOR OF AZERBAIJAN. HISTORY AND MODERNITY (FROM LEGAL-POLITICAL ASSESSMENT TO THE INTERNATIONAL COURT)” (SHUSHI, JULY 15-16, 2020)

The Azerbaijani policy of state terrorism and ethnic cleansing in the north-eastern regions of the Armenian Highlands has not yet been condemned internationally, and the state which was created through bloodshed and destruction has not been brought to justice. The sense of impunity gave the criminal hands of the Azerbaijani leadership the freedom to once again commit atrocities against the indigenous peoples, in order to barbarically destroy the civilized values created by them. The short existence of the so-called Democratic Republic of Azerbaijan is incomparably rich in unleashing wars, violence, banditries and robberies, ethnic cleansing and mass destruction of historical and architectural monuments of indigenous people. Created with the help of Turkish needles, this "puppet state" has been pursuing a policy of state terrorism in the north-eastern regions of the Armenian Highlands since the day of its self-proclamation on May 27, 1918, becoming a blind instrument of Turkish policy of genocide. The terrible manifestations of this policy are the dark pages of the history of the entire South Caucasus region. Among them are noteworthy the Armenian massacres of Baku in 1918 and of Shushi in 1920. Today, more than 70 years of impunity for the policy of forced deportation of the Armenian population from its historical homeland have deprived more than half a million Armenians living in Azerbaijan of their homeland, causing enormous irreversible human and cultural losses.

However, not giving a political assessment to all this, not condemning it and not bringing the criminal Azerbaijan to justice, led to the fact that today this country has become the most aggressive, unpredictable and dangerous formation in the region, suffering from the arms race and mania of unleashing a new war, a permanent hotbed of war, which threatens the security of the Caucasus region, the implementation of economic, political and other regional programs of international organizations. This threat is especially obvious for the Armenian side, as decades of experience help the latter to recognize better its newcomer neighbors' frauds, to predict the danger that

may come from them. At the same time, it gives the Armenian population of Artsakh the right to resort to armed self-defense, as it was already done in the early 90s of XX century and when resisting the Azerbaijani attack in April 2016, or take a preventive counterattack in order to suppress incessant provocations and harassment of enemy snipers and subversive-intelligence groups on the border. And the world power centers, constrained by their contradictory interests and blinded by the deceptive flash of falsifications of the Azeri propaganda machine, are still reluctant to catch the hand of a criminal suffering from Pan-Turkic delusions, to condemn Azerbaijan's policy of thwarting the peace process by threatening war and violating the ceasefire, destabilizing the situation with various provocations. There is also a lot to be done by the Armenian side to achieve progress, especially since a long and continuous struggle is required to convey the truth. From this point of view, the factor of public activity can also be noted. The goal of the generations of our compatriots who survived the genocide is not only to condemn the state terrorism and ethnic cleansing policy of Azerbaijan, but also to expect and demand the same from the international community, first of all, from the states involved in the settlement process of the Azerbaijan-NKR conflict. The massacre of the Armenian population of Baku and Shushi, planned and organized by the so-called Democratic Republic of Azerbaijan, and the burning of the once prosperous capital of Artsakh were another manifestation of the Azerbaijani policy of ethnic cleansing, not only a continuation of the Turkish policy of armenocide, but also an encroachment on all humanity and democracy.

The participants of the two-day international online conference condemn the crimes of Azerbaijan and express confidence that the international community's condemnation of the country's ongoing policy of state terrorism and ethnic cleansing, or an adequate political and legal assessment can be the most effective way to prevent such inhumane manifestations. Today's Azerbaijan, being the legal successor of the so-called Democratic Republic of Azerbaijan and taking advantage of the impunity, has adopted the criminal policy of its predecessor. This is evidenced by the massacres and forced deportations of the Armenian population in Azerbaijan in 1987-91, the initiation of aggression against the Nagorno Karabakh Republic, and nowdays closing borders, regularly violating the ceasefire, obstructing the peace process by constantly inciting war and arms races. The generations of survivors of the genocidal policies of Turkey and Azerbaijan condemn and consider unacceptable the political line of these two formations to solve political problems by brute force. Although our people have always thought that the disputed problems between the states can be resolved only in a civilized way, history teaches us that the problems we face should be solved by relying on our own strength, the collective power of our nation's arm and mind. Therefore, on the 100th anniversary of the Armenian massacres in Shushi and on the 105th anniversary of the Armenian genocide in the territory of Western Armenia and Turkey, the Armenian people only expect from the international community to condemn

Azerbaijan's decades-long anti-Armenian actions and by all possible means and levers of influence to hold back the country's authoritarian authorities from the senseless strategy of constantly threatening the security of the South Caucasus, or at least comprehensively support the Nagorno-Karabakh Republic and its glorious Defense Army, which has been carrying out its important mission to curb Azerbaijani aggression for almost three decades. It is also impermissible to turn a blind eye to the appropriation and destruction of the Armenian cultural values which was performed at the highest level in Nakhichevan. When extremist Islamists brutally destroy cultural and universal values in the Middle East and the Hagia Sophia is turned into a mosque in historic Constantinople, the necessity to condemn the precedent of smashing the unique Armenian khachkars (crossstones) by Azeris in Nakhichevan and other acts of vandalism, as well as bringing Azerbaijan to responsibility is felt more than ever. The Nakhichevan issue is a continuation of the revelation of Azerbaijan's policy of state terrorism and ethnic cleansing and is closely related to Artsakh, both in the context of the conflict with Azerbaijan and in the sense that it was the tragic fate of Nakhichevan that pushed the Armenian people of Artsakh to wave the flag of the struggle in order to defend itself from the criminal policy of Azerbaijan. Our compatriots who once moved from Agulis to Shushi fell victim to the March tragedy in 1920, so the connection between Artsakh and Nakhichevan is not only historical, but also in terms of having the misfortune of being subjected to the same criminal policy of Azerbaijan. The reports presented at the international online conference dedicated to the 100th anniversary of the March tragedy in Shushi aim to raise the issue of the massacres of Armenians organized by Azerbaijan in the former capital of Artsakh, to draw the international community's attention to this issue and present the competent authorities the necessity to appeal to the relevant international bodies and bring Azerbaijan to legal and political responsibility. The atrocities organized by Azerbaijan in Shushi were another manifestation of the decades-long policy of genocide against the Armenian population and reveal the terrorist, aggressive and inhuman nature of Azerbaijan. In our days, when the leaders of Azerbaijan, formed through the Genocide of indigenous peoples, are fighting for democratic values from high tribunes, cynically blaming the innocent Armenians who fell victim to the crimes they have organized and committed at the state level, including the recent armed provocations with violation of the territorial integrity of the sovereign Republic of Armenia in the Tavush region on July 12. In this regard, it is more urgent, especially in the context of the information war that is currently gaining momentum, to reconsider the tragic events of the past, giving them an adequate assessment and thereby tearing off the masks of Azerbaijan.